

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gl. 60 kr., za pol leta 2 gl. 40 kr., za četrlet leta 1 gl. 30 kr. V tiskarnici sprejemana za celo leto 4 gl., za pol leta 2 gl., za četrlet leta 1 gl.; ako zadene na ta dan praznik, izide „Danica“ dan poprej.

Tečaj XXXVI.

V Ljubljani, 27. mal. serp. 1883.

List 30.

Izgledi bogoljubnih otrók iz vseh časov kerščanstva. III.

9. Mladi mučenci Gospodovi.

Spisal Ant. Keržič.

n) Nedolžni otročiči betlehemske († l. 1).

Ko sem bil še sam učenec nižih šol, nas je skerbná gospodinja (Bog ji poverni vso njeno skerb in dobroto v večnosti!) ob nedeljah peljala k sv. Petru h kerščanskemu nauku. Ob taki priliki smo večkrat ostali pred tistim stranskim oltarjem, na katerem je tako lepo naslikana podoba „nedolžnih otročičev,“ ki so v Betlehemu v tako zgodnji mladosti svoje življenje dali za novorojeno Dete božje. Ne vem, če mi je še ktera podoba iz mladih let tako v živem spominu, kakor le-ta. Zato bi pa tudi rad videl, da bi še vi gostokrat mislili na betlehemske otročiče.

Sv. evangelist Matej nam to pretresljivo zgodbo ob kratkem takole pove: „Ko je Herod videl, da je od modrih zapeljan, se je silno razserdil, in je poslal in pomoril vse fantiče, kar jih je bilo v Betlehemu in v vsih njegovih pokrajinah po dve leti in manj starih, po času, ki ga je bil od modrih izprašal. Takrat se je dopolnilo, kar je bilo govorno po Jeremiju preroku, ki pravi: Glas se je slišal v Rami, jok in velik krik; Rahela je jokala po svojih otrocih, in se ni dala utolažiti, ker jih ni več.“

Res kratka dogodba, pa kako veliko ima v sebi! Le prevdarite sami: prav vsi dečki, ki niso bili čez dve leti stari, morali so umreti v grozovitih bolečinah. Ker je bilo vojakom na tem vse ležeče, da bi umorili Jezusa, kterege pa niso poznali, gotovo nobenemu niso prizanesli. Od hiše do hiše so hiteli in vse preiskali. Iz rok so materam otročiče tergali, iz postljic so jih jemali, z ostrim mečem so jih prebadali, sekali in morili. Kdo bi popisal mili jok in obupno glasno žalovanje užaljenih mater, ki so v nedolžni kervi videle ležati svoje ljube otročiče!

V celem mestu so vojaki tacih otrok pač veliko veliko našli; pa ne samo v mestu, temuč po vsih betlehemske pokrajine so vse pomorili, kar so jih našli. Tedaj, če tudi ni v sv. pismu število pomorjenih povedano, si lahko mislimo, da jih je moralo saj kakih sto biti, če ne več.

Kako lepa družbica, kako veličastno zmagovalna vojska malih in naj manjših, ki so že s svojo nedolžno kervjo bili kerščeni, še preden je Jezus sveti kerst postavil.

Kako srečna res se nam mora zdeti ta angeljska družba nedolžnih otročičev, če si jo ogledamo z očmi svete vere! Pač srečni so bili, da so smeli za Jezusa umreti v tako zgodnji mladosti, ko še njegovega Imena niso mogli klicati. Svet so premagali, še preden so ga poznali, komaj so začeli živeti, že darujejo svoje nežno življenje, da se jim zamenja za večno. Pervenci so izmed vseh brezštevilnih mučencev vsih dežel in vsih časov, ker so prvi za Jezusa kri prelili; pa saj še ne tolikanj za Jezusa, ampak celo namest Jezusa so dali svoje nedolžno življenje. Blagrovati jih moramo zastran take zgodnje zmage. Znabiti bi se jih bilo mnogo iz med njih pozneje na napačno pot zgubilo in bi bili enkrat z družimi vred vpili zoper Jezusa: „Križaj ga, križaj ga!“ ali pa: „Njegova kri naj pride nad nas in nad naše otroke!“ Ždaj pa so zavarovani za vso večnost: o blagor se jim!

Zato sv. Cerkev z veliko vnemo slavi njihov spomin in obhaja njihov praznik z osmino. Častite jih tudi vi, in prosite nje in vse druge, ki so za njimi življenje dali za Jezusa, za naj večjo in naj potrebnišo milost: junaško stanovitnost do konca!

(K temu gl. 10., str. 239 in 240.)

Križ.

(Zgodovinska čerta; njegov lep pomen v kat. žitljenji.)

(Dalje.)

Križ, poprej znamenje največje sramote, je postal znamenje časti, zmage. Svetil se je na kroni Konstantinovi, lesketal se v Rimu, glavnem sedežu poganstva, ter naznanjal slavo križanega Boga človeštvu!

Sicer so križ verniki že od nekedaj spoštovali; saj je Bog na njem odrešil svet, greh uničil, smert in moč pekla premagal. Pa še le sedaj, ko je na Tberskem mostu križ slavno zmagal nad poganstvom, je stopil iz podzemeljskih katakomb na beli dan. Veselo

se je začelo kerščanstvo širiti in po vsem svetu, kamor je prišlo oznanilo, se je zasvetil križ kot nepremagljiv prapor kerščanskega imena. Jél je kinčati krone knezov, zidove gradov, stolpe pri cerkvah, lesketal se je v polni svetlobi na onem griču večnega mesta, kjer je nekedaj višji poganski malik Jupiter, v krasnem svetišču na zlatem sedežu sedeč, prejemal častenje mnogobrojnih narodov. Sv. Hieronim pravi: Tudi po mestih je poganstvo zapuščeno, nekdanji bogovi narodov so ostali s sovami in ločnimi tiči na svojih odličnih krajih; praporji vojakov so slavni, purpur kraljev, leskeče kamene dijademov krasi znamenje rešenja — križ. Sam Konstantin je z lepim izgledom kazal pot ter križu povsodi skazoval čast; o kipu, ktereга mu je senat dal postaviti, že vemo. Evzebij pripoveduje, da je Konstantin v naj imenitnejši sobi svoje palače, v sredi pozlačenega tramovja pod stropom, dal obesiti veliko tablo in križ Odrešenikov, zložen iz mnogih dragocenih kamenov. Daroval je cerkvam v Rimu, v Konstantinopolu in Jeruzalemu križe iz zlata, ki so tehtali, kakor pripovedujejo, nad 100 funtov. Vstanovil je novo prestolno mesto, Konstantinopol (Carigrad), ktereга so radi njegove krasote imenovali novi Rim. Pa ta novi Rim se je razločeval od starega, da v njem ni bilo poganskega tempeljna, raz vseh svetišč se je svetil — križ. Do take časti je prišel križ pod tem cesarjem. Poganstvo se je jelo drobiti, le cesar Julijan ga je hotel še oživiti in križ zopet osramotiti. Zapovedal je križ odpraviti raz bander ter je ukazal zidati tempelj v Jeruzalemu, da bi s tem overgel prerokovanje Kristusovo, da ne bode kamen na kamnu ostal. Pa vsemogočna roka je zaderževala zidanje z nevihto, potresom in ognjem. Zopet se je križ pokazal na nebu v znamenje, da je Kristus zidal cerkev na skalo. Odpadnik Julijan je vladal le malo časa; božja kazen ga je kmalo zadela. Padel je v boji zoper Perzijane, umirajoč pa je zaklical: „Galilejec, premagal si.“ Sv. Atanazij pravi o tem sovražniku križa: „Bil je samo oblaček, ki je naglo izginil.“ In križ se je svetel zopet v prejšnem lesku!

Po zmagi križa o vladi Konstantina je zavladal kerščanski duh po vseh tedaj znanih krajih ter prešinil državo in družino. Pobožni misijonarji, polni svetega duha in navdušenja, so nosili križ med divja ljudstva, kamor močna rimska roka ni mogla seči; s križem so jim pa prinašali tudi vero ljubezni, ki je zaterla prvotno divjost ter jih pripeljala v naročje omike. Ko so za časa občnega preseljevanja udarila germanska plemena in vničila truhlo zapadno-rimsko cesarstvo, je oklenil križ tudi svoje vezi okolo teh narodov, jih prevzel v svojo odgojo, jih poblašil in popolnoma prestvaril; vsa sedanja evropska omika sloni na naukih križa. Prešinilo je kerščanstvo vse stanove, vse naredbe. V zasobnem in javnem življenju je zadobil križ veliko veljavo, začel se je kmalo rabiti kot znamenje največjega odlikovanja.

Po zmagi križa se ni začelo samo novo bolje življenje, kakoršno je vredno človeka, ki je vstvarjen po Božji podobi, temuč zginjala je tudi stara poganska umetnost, ki je kazala le na zunanje lepe oblike; človeškega duha pa ni poviševala in blažila. Na njeno mesto je stopila blažilna kerščanska umetnost. Pognala je iz lesa križa ta božja cvetka, kakor jo imenuje neki pisatelj. Lep predmet umetnosti je bilo znamenje odrešenja, križ. Križ, poprej znak sramote, je bil ljudem v spotiko, pravi apostol; stvari pa, ki imajo na sebi znak sramote, ne morejo biti predmet umetnosti. Tako se je godilo tudi križu. Še le po tako slavni zmagi kerščanstva se je jela prosto gibati kerščanska umetnost, z ognjeno domišljijo krasiti križ ter ga lepšati s tako ljubeznijo, kakor nobene druge stvari ne. Mnogo-

krat so ga obdajali z zvezdami, odsvitom nebeške vsemogočnosti, znakom večne slave; to je bil najlepši kinč, kakoršnega so si mogli izmisliti križu. Kar je imela zemlja dragocenega, zlata in drazega kamena, kar je imelo morje bogastva, vse kar so imeli za lepo in drago, so stavili krog tega znamenja, kakor bi hoteli s tem križu zadostiti za poltisočletno zasramovanje. Seveda so kerščanski umetniki vedno opominjali, da križa ni naredila znamenitega njegova podoba sama na sebi, temuč še le kerščanska misel. Do znamenitosti ni prišel zaradi tega, ker se nahaja v naravi njegova podoba (n. pr., leteči tič, plavajoč človek), temveč ker je na njem Kristus odrešil svet. Križ je bil nositelj kerščanske misli, in kot taki je velikega pomena za umetnost. Tudi pesništvo je slavilo križ, to znamenje našega odrešenja; mnogo legend in pripovedk ima zahvaliti svoj postanek križu. (Dalje (prih.)

Šola in prostožidarstvo.

(Dalje.)

Vendar ta prvi pot prostožidarjem še ni všeč. To se jim še ne zdi dovolj odločno, in splošno sistematično. Zato skušajo čéli šolski zakon in zakonodavce tako vravnati, da so vsi pomočki pozitivne vere nevspešni in da je čélo šolstvo v rokah mogočne države. Berž ko se je to posrečilo, je loža že prvi dobitok zadela. Jeden ali dva visoka administrativna vradnika vsemogočne države, ktera ob enem nosita prostožidarški predpasnik, zamoreta potem pri šoli čudovite skaze delati. Če tudi namreč, da rabim izraz italijanske lože, ni sicer morda vlada v loži, je pa loža v vladi, pot je uglajena. Malo zmerjanja od strani kerščanskih starišev in katol. duhovništva — protestantovski pridigarji se za to ne brigajo dosti — se lahko prenese in tudi zaverne z znanimi liberalnimi psokami. Reče se, da je na katol. strani le željnost po gospostvu in neopravičeno vmeševanje, pravi se, da duhovnik preveč poveršno dela vse pri šoli, češ, ker nima dotičnih „izpitov,“ piše se o pretečih nevarnostih ultramontanskega rovanja, kteremu — češ — se mora ravno mladina odtegniti. Tako se valovi razdraženosti poležejo in marsikter dobrodušen liberalec, ki ne vé, kam pes taco molí, z veseljem soglasuje, ne sluteč, da je kerščansko reč zaradi nočne zveze izdal in odobril popolno oblast brezverske države nad otroci kerščanskih starišev. —

Po vsem tem bomo lahko razumeli, da je po mislih prostožidarjev naj večji sovražnik šolske mladine duhovništvo s kerščanskim katoliškim katekizmom. V tem oziru naznanja spredaj omenjeni škof Dupanloup, kako nesramno obrekujejo katol. vero, ker pravijo, da nauk katekizma je največja zapreka, da se dušne moči otrokove ne morejo razvijati; da pomoč duhovnikova oropa otroke vsega npravnega logičnega in pametnega pouka. Zato prostožidarji pravijo, da v teh vprašanjih morajo vsi enoglasni biti in vse svoje moči napeti, da se otrok, če tudi s silo, vzgoji brez Boga in brez kake nabožnosti! Verska vzgoja je tem hudobnežem strup; oni hočejo, da starši bi se morali zavezati, da hočejo svoje otroke verski vzgoji odtegniti. Zato je pa tudi glavno sredstvo prostožidarstva, da bi se njegove ideje v šoli vkoreninile, to, da se odstranijo duhovniki in redovniki od šol, in če treba, tudi iz dežele preženó. Kaj pomaga tudi dokaz, da ga „ni pouka brez vzgoje in ne vzgoje brez vere,“ kakor je rekel nekedaj že Napoleonov minister Portalis; kaj pomaga, če se dokazuje, da je za vzgojiteljico v prvi versti poklicana Cerkev in njeni služabniki; kaj pomaga če zgodovina priča proti tem brezverskim zahtevam, da je Cerkev vstanovila visoke, srednje

in začetne šole, in da se imamo Cerкви za vso svojo „kulturo“ zahvaliti? Naj se sklicuje tudi na nepreklicljive prednosti in odličnosti onih šol, ki jih vodijo moški ali ženski redovi, naj se povdarja nizka cena in korist takega šolstva: to izdaja le malo, včasih celo nič ne; kajti tu se bije boj proti skrivni zaroti, ki jo imenuje z besedo „Laienunterricht“ le brezversko šolo.

Proti kerščanskemu uku je kričal nekedaj francoski ostudni rudečkar Ledru Rolin v poslanški zbornici: „Ali je mogoče večje terpljenje za individuuum, kot to, da se njegova vest vklepa v suženjske vezi, da mora oče otroke v take šole dajati, ki poznajo kraje popačenosti?“ Kaj pa morajo še le kerščanski stariši reči, če se njim s takim predpisanim pošastnim ukom otroci kvarijo in za prostožidarsko državo vzrejujejo!

(Konec nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Nova maša.) Slovesno novo mašo je imel 22. t. m. pri sv. Petru v Ljubljani gospod Jož. Šiška, po domače Tinčkov iz Hrastja. Točno ob 9 se je jela pomikati velika množica svatov, za njimi dvanajst duhovnov z novomašnikom, proti lepo okinčani veličastni cerkvi, v kateri jih slovesno pozdravi lepo petje bogoslovcev in drugih pevcev. Po cerkveni pesmi „Veni S. Spiritus“ stopi na leco preč. g. cirčniški dekan, J. Porenta, kateremu je novomašnik in njegova poštena hiša še dobro znana od časa, ko je bil pri sv. Petru duhovni pomočnik. Primerno vzame govornik za vvod lepo povest o egipt. Jožefu, ki je bil visoko povzdignjen in se z veseljem naznani očetu Jakopu: Tvoj sin živi in je kralj čez vso deželo egiptovsko. Na to se oberne na novomašnika, g. Jožefa, razloži ss. opravilo duhovnikov in dolžnosti vernih. H koncu se oberne do novomašnika, in mu prav ginljivo na serce govori, katerih naj se posebno spominja pri prvi najsv. daritvi. Po navadnem darovanju se je gladko in spodbudljivo veršilo sv. opravilo do zahvaljene pesmi, ki se je končala ravno pred 12. uro.

Potem so se podali vsi svatje in duhovščina v Hrastje na novomašnikov dom, kateri se je že od daleč odlikoval po velikem številu mlajev in zastáv. V prav primernem prostoru se je vesela različna družba poživljala, med pogovori in petjem se vedrila do petih, ob kateri uri so bile pete litanije v domači cerkvi. V naj lepšem redu se je poslednjič razšla družba. Ni treba spominjati, da so se verstile navadne napitnice ne le na novomašnika, ampak na vse svate različnih stanov; pa tudi na nepričujoče osebe različnih stanov; in tudi na nepričujoča naj višji glavarja, sv. očeta in presvitlega cesarja. Ker je bila tudi ta napitnica navdušeno sprejeta, se je spet pokazalo, da je Slovenec dober katoličan in zvest Avstrijan. Bog ohrani v tem dobrem duhu vse svate, zlasti pa g. novomašnika kateremu so vsi pričujoči iz serca želeli kdaj še zlato mašo!

Iz Vodice. V ponedeljek došla je župnijama Komendi in Vodice velika čast, da ste se smeli pokloniti presvitlemu cesarju in prespoštljivo izreči mu svojo neomejeno ljubezen in nepremakljivo zvestobo. Naj pripravnejši kraj za skupno predstavljanje zdel se je v Mostah nasproti cerkve, vasi v župniji Komenski ob okrajni cesti. Prostor, kjer je ljudstvo obeh župnij s šolsko mladino pričakovalo cesarja, bil je dostojno olepšan: stal je lep slavolok s krasnim avstrijskim orlom in dolga versta visokih mlajev z velikimi zastavami, avstrijskimi in deželnimi. Prav ob določenem času, četrta na 12, pripeljal se je presvitli cesar s sijajnim spremstvom iz Kamnika med strelom in zvonjenjem, od

obilno zbranega ljudstva navdušeno pozdravljan. Ljubljani vladar stopi iz voza in se podá k zbranim občinskim zastopnikom in navzoči duhovščini. Mlaški župan jih je pozdravil v imenu občin in župnik Komenski izrazil je presvitlemu cesarju čutila vdanosti in zvestobe v imenu obeh župnij. Presvitli cesar so se veseli zahvaljevali za prijazni sprejem in za čutila vdanosti in zvestobe, nagovorili vse župane, gospode duhovne in še nekatere s prijaznimi besedami. Zlasti so se zanimivali za pričujoče šolske sestre iz Repenj. Ko so slišali, da imajo ondi dekliško šolo, rekli so: „To je prav hvale vredno; želeli je, da se take šole razširijo.“ Bili so toliko prijazni, tako ljubeznjivi, da smo bili tolike ljubezni mogočnega cesarja do podložnih močno ginjeni. Zato smo nad vse navdušeni cesarja in spremstvo pozdravljali, ko so se proti Cerkljam odpeljali.

Iz Šmarjete. Osmo nedeljo po binkošti smo blagoslovili nov križev pot. Dalje časa sem premišljeval, kje bi si naročil nov križev pot. Sem ter tje sem pregledoval nove, tudi sloveče in velike križev pote. Na marsikterem sem zapazil, da čez kaki dve ali tri leta je iz novih slik zginila prva, precej živa barva, in podobe so postale prav revne, prešnjim skoraj nepodobne. To me je plašilo. Še manj pa mi je bilo všeč, kar se lahko zapazi pri križevih potih, kateri iz Nemškega, ali tudi od kod drugod po časopisih hvalisanih „firmah“ pridejo, da ima skoraj vsaka postaja svojega malarja; in da take podobe nimajo prav nič, kar bi človeka k pobožnosti napeljevalo.

Po takem opazovanju sem naročil slike novega križevga pota pri slikarji g. Matiju Koželju v Kamniku, ki je naredil že veliko križevih potov po Kranjskem. Če tudi me je malo dolgo zavlekel, sem pa z njegovimi slikami popolno zadovoljen. On ne dela na videz (ali kakor pravimo, sleparsko). Njegovo delo je z vso skrbjô, celo z veliko vnemo delano. Vidi se, da on živi za slikarstvo. In ker je dobrega kerščanskega duha, zamore svojim slikam kaj dobrega, kerščanskega vcepiti. Saj beremo od starih malarjev, da so bili sveti možje, da so celo klečé malali. Kar človek ne čuti, kar nima, tega ne more dati. Kako bodo posvetnjaki, ki nimajo nobene vere, nobenega pojma o kerščanskem življenju, kako bodo taki naredili slike, ki bi verno ljudstvo o premišljevanju sv. križevga pota spodbujale, jim sveto sočutje v nemale? To ni mogoče. — Z lahko vestjo priporočam g. Matija Koželja vsem čast. cerkvenim predstojništvom.

Okvire tem slikam nam je napravil podobar v št. Rupertu, g. Karol Poglajen. Ta podobar mi je že veliko delal. In te okvire mi je prav izverstno naredil. — Na misel mi je prišlo, bi li ne bilo čedno, da bi oblike okvirov bile različne. Ker pa oko tega ni vajeno, mi je marsikdo rekel, da to ne gre. Ali vender sem se poprijel te misli. Odbral sem sedem različnih oblik iz okvirov, kakoršine sem vidil v Rimu in so narisane v prelepah bukvah „Roma.“ In po teh mi je napravil podobar zares lepo izrezane, izverstno pozlačene okvire tako, da imate nasprotno postavljeni sliki križevga pota enake oblike. Na vsakem okviru je spodaj podobi primerjen izrek iz sv. pisma. Kdorkoli jih je vidil, jih je pohvalil. — Tudi tega umetnika smem priporočiti. — Enako sta v ceni oba prav zmerna.

Osmo nedeljo po binkošti je bila odločena za blagoslovljenje tega novega križevga pota. Mladenči in dekleta so imeli ta dan svoj poseben praznik, spomin sv. misijona, ter so prejeli ss. zakramente.

O poli desetih se je vzdignila velika procesija izpred duhovne hiše po precej dolgem ovinku proti farni cerkvi, ki je bila vsa okinčana. Od zunaj je bilo po-

stavljenih čez trideset mlajev, na katerih so vihrale razne zastave. Tudi zvonik je bil ovenčan in dolge zastave so visele iz visokih lin. — Za križem so šli možki; za njimi vsi šolarji s svojo zastavo, z lipovimi vejami v rokah; potem več zastav in šolarice z venci; za temi je neslo 14 belo oblečenih, ovenčanih šolaric lepo spleten venec. In zdaj so nesli pošteni fantje sv. križev pot; vsako po dva. Za vsako postajo je neslo ovenčano dekle precej velik iz maha spleten, razno okinčan venec (te vence smo nad postaje v cerkvi obesili) na vsaki strani tega dekleta je svetilo drugo ovenčano dekle. (Tudi grajski gospodičini ste se vdeležili te slovesne procesije, in ste nesle za prvima dvema postajama svoje vence, v lep izgled celi fari). Za vsemi postajami so šli mašniki; med njimi trije gg. župniki bližnjih duhovnij in za njimi ženske. Vsi smo molili sv. roženkranc. Da so naši čisto vbrani zvonovi ta dan še lepše peli in možnarji močno pokali, mi ni treba praviti.

Ko smo prišli nazaj v cerkev, smo postavili vse postaje pred veliki altar, in č. g. P. Metod Poljanšek je v gnljivi pridigi razložil pomen sv. križevega pota. Po pridigi je v. č. gvardijan novomeški P. Bernard Vovk blagoslovil in razpostavil novi sv. križev pot. Po blagoslovu roženkrancev, svetinic in križcev je bila slovesna sv. maša, pri kateri so na koru ubralno peli. Ko je bila slovesnost končana, je ura kmali dve odbila. — Bog daj k temu svoj mogočni blagoslov na priprošnje preblazene Device Marije in njenega prečistega ženina sv. Jožefa! — Ne bo se kesal, kdor pride pogledat to novo delo domačih umetnikov.

J. V.

Iz Smlednika. (Poterdilo in zahvala III.) Podpisani hvaležno poterjuje, da je od slavnega vredništva „Zg. Dan.“ za pogorelce in pogorelo cerkev v Terbojeh resnično prejel 349 gld. 20 kr. Ravno v ta namen so mu dalje neposredno poslali p. n. gg.: Janez Potočnik, župnik na Brezovici, 12 gld.; Franc Boncelj, farni oskerbnik v Dražgošah, 3 gld. 20 kr.; Fara v Krašnji 5 gld. 20 kr.; Tomaž Šlibar, župnik v Dupljah, 4 gld.; Franc Klemenec, župnik na Unici, 8 gld.; Jernej Jarc, župnik v Dolakem, 4 gld.; Nikolaj Križaj, župnik v Godoviču 5 gld.; Nace Tavčar, župnik pri sv. Križu poleg Kostanjevice, 15 gld.; Karol Ceme, farni oskerbnik v Št. Lamperti 12 gld.; Martin Povše, župnik v Šentjurji, 10 gld. Za te blage darove se imenovanim gospodom in njih farmanom priserčno zahvalujem z resničnim vošilom, naj jim mili Bog vse to obilno poplača.

Anton Klemen,
župnik.

Iz Zaspega. Kake pol ure hoda od Blejskega jezera blišči se ti, dragi čitatelj, sicer ne velika, pa prijazna, visoka, v „renesanskem“ slogu zidana cerkev. Tudi znotraj je kaj okusno opravljena. Po prizadevanji za olepšavo vnetega ondotnega č. g. dušnega pastirja se je že marsikaj napravilo. Tako, novi zvon, ponovljenje altarjev, lepa železna ograja v primérnem zlogu krog kerstnega kamna, jako krasna obhajilna miza iz gorenškega marmorja, in letos novo veliko bandero, katero je prav lično izdelal g. Blaž Rasp, cerkvenik stolne cerkve ljubljanske. Cena v primerj z lepim delom ni visoka, ter da se smé vsakemu, ki bi kaj enakega potreboval, prav gorko priporočati.

Zahvala.

Šenčur pri Kranji. Beseda sv. Bernarda, ki pravi, da se ni še nikdar slišalo, da bi bil kdo zapušen, če se je k Mariji zatekel, se pač tudi še zdaj poterjujejo. To nam kaže naslednje ozdravljenje. Prav pošteno dekle Jera Kos, zdaj 34 lét stara, iz Šenčurja, je že nad 7 lét za histeričnim kerčem bila tako hudo bolna,

da je morala vsa ta leta le v postelji prebiti; vstajala je le zarad naj večih potreb. Kerč je bil tako hud, da je Cerkljanski gosp. zdravnik Ed. Globočnik meni sam rekel, da kaj tacega še ni nikoli najdel in vidil. Poskušala je različna zdravila; toda vse je bilo zastonj. Svetoval sem ji kot njen spovednik, naj se oberne še k Velesovski Materi Božji, naj se tje na božjo pot obljubi, in naj še tudi devetdnevno nji na čast opravi ter ss. zakramente prejme. Veselo zadovoljna s tim mojim svetom se prav skerbno pripravi za ss. zakramente: 26. rožnika zvečer sem jo spovedal in 27. rožn. sva odločila zjutraj zgodaj romati v Velesovo, da bo ondi pri sv. maši, ki jo bom opravil, in tudi pri sv. obhajilu.

Teško jo pripravijo na voz in jo ležečo na vozu v Velesovo pripeljejo. Bila je tako slaba, da ni mogla sama z voza in so ji morali drugi pomagati, jo po stopnicah v cerkev podpirati, in ko jo sredi cerkve pripeljejo je morala v klop iti in se opočiti; sapa ji ni pustila naprej. Še le, ko se nekoliko oddahne, ji je mogoče z nar. veči silo v prvo klop priti. Ko k altarju pristopim in začnem daritev presv. maše, mi je potem pravila, je čutila, kakor da bi se bilo nekaj po nji polegalo in od nje ločilo, in da je zdrava. Ko po sv. maši strežaj za obhajilo pozvončka, slišim tudi sam, kako krepko in čversto k obhajilni mizi stopa, kakor bi ji prav nič ne bilo, — vsi pričujoči z menoj vred so se začudili. Bila je na to brez vsih težav še pri drugi sv. maši, ki jo je opravil domači g. župnik. Domu se je potem prav lahko sede na vozu peljala, in zdaj hodi okoli, tudi lahko dela opravlja in ne čuti nič več tistih bolečin kakor préd.

Bodi tedaj tisučkrat česena in pozdravljena Velesovska Mati Božja, Ti zdravje bolnikov! Bil bi to čudno ozdravljenje že precej po 27. rožniku razglasil; toda nalaš sem odlašal, da sem se prepričal, bode li dekle res ostalo zdravo, ali ne. Ker se ji bolezen toliko časa ni povernila, mislim, da je moja dolžnost to dogodbo objaviti v veči čast Marije Velesovske in v spodbudo vernemu ljudstvu, da naj se v tiskak in potrebah k Mariji zateka s terdnim zaupanjem, in gotovo bo vsak uslišan.

Martin Povše,
župnik.

V Postojni, 17. julija 1883. (Požar.) Čudne so pota božje previdnosti, le redko je veselje brez žalosti, pri sladčici je tako rado kaj pelina! Zasvetil je zaželeni, veseli dan cesarjevega prihoda, krasno jutro je bilo, na nebu nobene meglice, solnce toplo, Postojna pa okrašena, kakor še nikoli ne, ljudstvo domače in z okolice vse navdušeno, ker bo v kratkem gledalo v milo obličje ljubljenege Vladarja. Pa glej! ravno je bilo duhovno opravilo in med pridigo — začelo je goreti v Velikem Otoku, prijazni vasi, blizo sloveče naše jame, katero obiskat so ravno tisti dan prišli presvitli cesar. Vas šteje 34 hiš, katere so po nesreči preblizo ena pri drugi, in akoravno ima vas svojo požarno brambo in brizgalnico, je le vendar, ker vodnjaki so plitvi druge vode pa ni blizo, 28 gospodarjev pogorelo in nastala vsled tega velika réva. Roka, katera tako rada rane celi, serce katero v resnici po očetovsko bije za svoje podložne, naš presvitli cesar so pri prihodu v Postojno precej 1500 gld. darovali pogorelcem. V resnici cesarski dar! pa škoda je velika, revšina nepopisljiva, akoravno so gospodarji većinoma za majhne zneske zavarovani; obernem se tedaj z zaupljivo prošnjo do dobrotnih serc po vredništvu „Zg. Dan.“, da bi nam pomagali v tej strašni nesreči.

J. H.

Novomeška gimnazija je letos v osmerih svojih razredih imela na koncu šolskega leta 159 učencev (v začetku šolskega leta pa 179), in sicer v 8. razr. 10,

v 7. le 7, v 1. 39 itd. Med temi je bilo 11 izverstnih, 104 s prvimi, 18 z drugim, 5 s tretjim redom; 18 jih ima ponavljati, 2 sta neizprašana. Po domačiji je 15 Novomeščanov, 126 sicer Kranjcev, 9 Štajarcev, 2 Istrijanca, 2 Ogra. Program ima od 3. do 48 strani obširen spis: „Erziehung und Unterricht bei den Griechen“ od prof. Fr. Brežnika. Prihodnje šolsko leto se prične 16. sept. s sv. mašo k sv. Duhu. Zapisovanje v 1. gimn. razred je 14. in 15. sept. dosednji gimnazijci in drugod prišlici se oglasijo naj pozneje 15. sept. Ponavljavne spraševanja bodo 15. sept.

Iz Maribora. (Poročilo družbe za vedno češčenje presvetega Rešnjega Telesa in za podporo ubožnih cerkev v Lavantinski škofiji za leto 1883.) Minulo je drugo leto, kar je bratovščina vednega češčenja presv. Rešnjega Telesa v lavantinski škofiji vstanovljena. V tem letu je družba zopet dobro napredovala, ter je precejšnje število novih udov pridobila, kateri po določenih urah Jezusa Kristusa molijo v najsvetejšem zakramentu božje ljubezni in kakor marljive bučelice donašajo mile darove za olepšanje hiše Gospodove, za pripravljanje snažnega perila in dostojne cerkvene obleke, da se zamore služba božja spodobno obhajati. Koncem družbinega leta je v matično knjigo vpisanih 6296 družbenikov, kateri so v družbine namene na altar božje ljubezni položili zdatni znesek 1531 gld. In ker so iz nekaterih dekanij bili doposlani mili darovi, imena družbenikov pa se še niso objavila, se mora tedaj reči, da je število vseh udov gotovo še večje.

Ta misel nas mora z veseljem napolnjevati, pa tudi ob enem spodbujati, da ob določeni uri Jezusa Kristusa pobožno molimo v najsvetejšem zakramentu in da po mogočnosti donašajmo mile darove v družbine lepe namene.

Družbeniki sicer že takrat postanejo deležni svetih odpustkov in drugih obilnih dobrot bratovščine, kedar so v družbo sprejeti, pa vendar je treba imena novih udov saj enkrat v letu vodstvu bratovšine v Mariboru naznaniti, da se vpišejo v družbino matico, ker to tirjajo družbinska pravila. Kedar pa so vpisani, jih ni treba zopet objavljati.

V Mariboru živeče gospé in gospodičine, kot delavni udi bratovščine, so tudi v tem letu skerbno pripravljale cerkveno perilo in obleko, katera je bila potlej v razstavi na ogled postavljena. In da zamorejo tudi za prihodnje leto primerne reči pripravljati, so častita cerkvena predstojništva, ki zavoljo ubožstva vsega potrebnega za svoje cerkve oskerbeti ne morejo, vljudno prošena, da saj do novega leta vodstvu bratovšine svoje želje naznanijo, da se zamore na to ozir vzeti in zaželeno prirediti.

V tekočem letu je družba dobila v dar tri lepe oljnate podobe in marsikaj druge robe; posebno se mora omeniti, da so skoro vse čipke ali špice na korokih in albah ročno delo mariborskih gospá in gospodičen. Za vse to se spodobna zahvala izreka.

Iz graščinske kapele v Mariboru je družba kupila 5 kazul, 3 Marijine plaščike, 2 mašne bukve, kelih, velum in nekaj cerkvenega perila; kar se je vse porabilo za družbine namene.

Za ubožne cerkve v Bosni in Hercegovini je družba prejela precejšnje število ponošene cerkvene obleke in drugega cerkvenega blaga, za kar se očitno zahvaluje vsem milim darovavcem in dobrotnikom. Te obleke še ni bilo mogoče do zdaj vse popraviti.

Iz tega poročila se lahko razvidi, da je družba vednega češčenja v mariborski škofiji res blagotvorna naprava, podobna rodovitnemu drevescu, ki se vedno lepše razvija in razcveta, ter donaša že sedaj obilno sadu. Zato pa se ta prelepa bratovščina še zanaprej

vsem živo priporoča, naj se vedno bolje širi in vterjuje, da se bo po njej vzbujalo dolžno češčenje in moljenje Jezusa Kristusa v najsvetejšem zakramentu, in da se bo očitna služba božja opravljala v dostojni obleki in na lepo okinčanih altarjih, ter bomo v resnici zamogli govoriti s kraljevim pesnikom: „Gospod! ljubim lepoto tvoje hiše in kraj, kjer prebiva tvoje veličastvo“, potem: „Kako ljuba so mi tvoja prebivališča, Gospod vojskinih trum. Moja duša hrepeni in koperni po hiši Gospodovi, moje serce in moje meso se veseli v živem Bogu!“ Pa. 83.

Razstavljena je bila proti koncu mesca rožnika cerkvena roba, kakor naslednje: 21 mašnih plaščev ali kazul raznih barv, 18 dopetnic ali alb, 24 korokov, 72 nadramnic ali humeralij, 100 telesnikov ali korporalij, 100 malih korporalov za pale, 144 kelihovih in 144 lavabo-pertičev, 13 altarnih blazink, 3 zvončnih trakov, 23 stol raznih barv, 16 korokov za strežnike, 6 korokov za mežnarje, 2 talarja za mežnarje, 6 pa za strežnike, 12 rudečih, 5 pa črnih haljic za strežnike, 7 altarnih predgrinjal, 7 pogrinjal in 10 pregrinjal, 7 plaščekov za spoved in 2 za ciborij, 18 pasnikov, 2 keliha, 3 oljnate podobe, 4 pajčolane za monštranco, venec in nekaj cvetic na sveče.

Za mašnike ima „Zagreb. katol. List“ naslednje: P. n. gg. duhovni, kterim se morebiti ni poneslo zvediti za določilo „sv. kongregacije za odpustke“ od 17. sveč. 1883, podajemo tukaj omenjeno določilo v celoti: „Ex s. Congregatione Indulgentiarum Decretum, quo conceditur Indulgentia 100 dierum sacerdotibus, qui adnexam recitant orationem. — Beatissime Pater! Fr. Maria Bernardus Abbas Lirinensis et Vicarius Congregationis de Senanque, ad pedes S. V. provolutus, postulat, ut presbyteri tum saeculares tum regulares adscripti piae sodalitati Nostrae Dominae de presbyteris, recitantes ante missam orationem sequentem: „O mater pietatis et misericordiae, Beatissima Virgo Maria, ego miser et indignus peccator ad te confugio toto corde et affectu et precor pietatem tuam, ut sicut dulcissimo Filio tuo, in cruce pendenti adstitisti, ita et mihi misero peccatori et sacerdotibus omnibus hic et in tota sancta Ecclesia hodie offerentibus, clementer adsistere digneris, ut tua gratia adjuti dignam et acceptabilem hostiam in conspectu summae et individuae Trinitatis offerre valeamus. Amen.“ — lucrari valeant Indulgentiam centum dierum. — Sanctissimus D. N. Leo Papa XIII. in Audientia habita die 17. Febr. 1883. ab infrascripto secretario s. Congregationis indulgentiis sacrisque reliquiis praeposito benigne indulsit ut nedum sacerdotes, de quibus in precibus, sed omnes tum saeculares tum regulares, propositam orationem, corde saltem contrito, ante celebrationem Missae devote recitantes, lucrari valeant indulgentiam centum dierum. Praesenti in perpetuum valituro, absque ulla Brevis expeditione. Contrariis quibuscunque non obstantibus. Datum Romae ex Secretaria ejusdem sacrae Congregationis die 17. Febr. 1883. Al. Card. Oreglia a S. Steph. Praef. F. Della Volpe, Secret.

Iz Amerike. (G. Ign. Tomazin z indijanskima poglavarjema na kongresu.) Rudeče Jezero v severni Minesoti v Ameriki, 28. junija 1883. Zdaj še le Vam odpišem na Vaše zadnje pismo. Bil sem na popotvanji to zimo z dvema tukajšnjima katoliškima poglavarjema, kterih imena so: „Nejetavab,“ ali „Little Thunerd,“ to je, „Mali Grom,“ in Gebegabau,“ ali „Leading Feather,“ to je „Orlovo pero,“ ki ga ima prvi poglavar na glavi.

Bili smo v Vašingtonu pri prezidentu, in na Kongresu. Prezident Arthur nas je zelo prijazno sprejel, in njemu sta katoliška poglavarja zelo dopadla, in tako tudi njuno obnašanje in govorjenje. Indijanske govore

sem moral jest v angleško prestavljeni. Pokazal sem prezidentu tudi indijanske molitvine bukve, ki so jih ranjki škof Baraga tako lepo in umevno sestavili in ki so našim Indijanom tako zelo priljubljene. Pazljivo je prezident bukve ogledoval, in se čudil, da katoliški misijonarji zamorejo tako lepe bukve v takem divjem jeziku sestaviti. Hvalil je delo in marljivost našo, da se trudimo, in tako veliko dobroto skazujemo indijanom v teh državah, da iz divjakov s časom tudi Indijani zamorejo postati dobri in zvesti državljani po nauku katoliških misijonarjev. Obljubil nam je, da nam bo pomagal, kolikor mu bo mogoče. Naši Indijani namreč imajo veliko zemlje, ki je veliko vredna zaradi smrečjih gozdov. Nekteri belci hočejo te smreke posekati, in prodati, in hočejo, da bi se tukajšni Indijani na Belo zemljo preselili. Ali tukajšni Indijani tega nočejo. Indijani hočejo svoje posestvo ohraniti, in sami rabiti. Če bi kongres Indijanom privolil, da bi sami smeli smreke sekati in Belim prodajati, bi tukajšni Indijani ne bili dolgo tako zelo revni, kakor so zdaj, zakaj voljni so delati in si z delom svoj živež zaslužiti, ker na lov se ne morejo več zanašati, kakor v prejšnjih časih. Lovščine je zmeraj manj.

Zavolj teh opravil smo šli v Vašington. Po železnicah so nam železniške kompanije povsod pustile se zastopati, ker so si v čast šteje, da se Indijanski poglavarji ali kralji hočejo po njih železnicah voziti. Governér ali državni poglavar države Minesote v Št. Pavlu nam je pa tudi pisanje dal, da sta moja dva spremljevalca zaradi Indijanske poglavarja.

Vernivši se domú iz Vašingtona smo šli v Novi-Jork. Tukaj smo obiskali kardinala Mak-Kloskija, in smo bili tudi zelo prijazno od njega sprejeti. Vidili smo tudi njegovo velikansko katedralo (stolno cerkev), ki je vsa iz belega marmorja narejena, in ki ima velike umetno zmalene okna. Sploh na tem popotvanju sta moja dva poglavarja, ki poprej nikoli še do Št. Pavla nista popotvala, se zelo čudila, ko sta povsod videla toliko lepih in velikih katoliških cerkvá v vsakem mestu, kamor smo prišli. Še celo v Vašingtonu smo videli veliko lepih cerkev, ki jih katoličani imajo. Posebno o. dominikani imajo zelo lepo veliko cerkev. Kakor so nam dominikani pravili, je več kot dve tretjini ljudi, kolikor jih v njihovo cerkev hodi, konvertitov, to je, takih, ki so še le pred kratkim katoličani postali, in njih število se zmeraj bolj množi. Tudi o. jezuiti imajo dve cerkvi v Vašingtonu, eno za angleški govoreče, eno pa za nemški govoreče katoličane. V angleški cerkvi jezuitov smo vidili veliko katoliških zamurcev, ki so se pri službi Božji prav zelo pobožno obnašali. Sicer imajo v Vašingtonu katoliški zamurci lastno velikansko, prav lepo, skoraj naj lepši katoliško cerkev, ki je sv. Avguštinu posvečena. Žraven sv. Avguštin podobe v velikem altariju je tudi podoba enega zamurskega svetnika.

Jezuiti v Vašingtonu imajo tudi velikansko poslopje na enem hribčku, kjer je naj bolj imenitna katoliška univerza (vseučilišče) v Ameriki. Bogati Amerikanci, ne le katoliški, ampak tudi protestantovski, dajo svoje sinove tukaj podučevati. Tako bi Vam lahko še veliko pisal in povedal, kar smo vidili na tem svojem popotvanju, kako se lepo povsod razširja tukaj v Ameriki katoliška cerkev, kjer je prosta, in kjer ni treba duhovnu, kadar v kako tuje mesto pride, še le kakega kislega birokrata prašati, če sme daritev sv. maše opraviti, ali ne. Zelo me je razveselilo, ko sem dobil rudočo „Zg. Dan.“ in zvedil, da ste Vi ljubljanski kanonik postali. Gratuliram Vam iz celega serca in bom s svojimi Indijani molil in Boga prosil, da bi Vas še veliko let pri zdravju in moči ohranil, in Vam srečo dal, še veliko za pravo sv. vero, in za slovensko domovino

dobrega storiti, in si tako več plačilo za nebesa pripraviti.

Zdaj se pa vsim dobrotnikom mojega indijanskega misijona prav lepo zahvalim za vse darove, s katerimi so mi pomagali, da zamorem te divjake voditi na pravo pot proti nebesom. Bog poverni vsim več kot tisučero! Vsako soboto darujem daritev sv. maše za vse moje dobrotnike. Posebno se zahvalim preč. g. proštu Jož. Zupanu in g. dekanu Jur. Volcu za vse dobrote. Vam pa tudi še posebej za vse, kar ste meni in moji ubožni materi skazali.

Ignacij Tomazin,
misijonar.

Vevnica.

Piše Svetilko. (Dalje.)

Gnjil sud.

Calumniare audacter, semper aliquid haeret, pravi znani latinski pregovor, katerega smemo po domače tako le prestaviti; „Blato se rado prime.“ Kako da ometavajo ljudje duhovski stan, to sem skušal razkazati v dosedanjih pogovorih. Seveda, rekel bodeš: znana stvar. A toliko žalostneje — ti odvracam jaz, — ker ni priznana. Kako da se gerdi krivica, to veš. Pa kaj pomaga, ako nečeš spoznati, da je krivica! Krivico delajo ljudje duhovskemu stanu, škodo človeški družbi, škodo tudi sebi — to bi moral sedaj dokazovati, da bi tako pahnil z vso močjo vsaj za nekaj časa, vsaj gledé nekaterih krogov naše družbe od duhovstva sovražne navale, odbil sovražne napade. Toda zdi se mi, da bi bila podoba, dosedaj slikana, nepopolna, ako ne pokažem žalostnih nasledkov sovražnega ravnanja z duhovskim stanom. Ni dovolj, da sem naslikal, kako dirjajo sovražniki po lepih naših deželah, kako se vali prah, kako se bliska iz topov: marveč pokazati moram še potlačene setve, pomandrana polja, goreča poslopja in uboge prebivalce na svojega upanja razvalinah. A ravno ta del slike je najtežavnejši, zato prosim že naprej bralca, naj pomanjkljivostim prizanaša.

Marsikaj sem že rekel dosedaj, po čemur bi me zamogel eden ali drugi soditi, da sem črnogledec. Prijatelj, ako tako misliš, motiš se. Nič mi ni bolj zoperno, kakor navada nekaterih, da vse zametujejo, vse za slabo imajo in nikjer drugega ne vidijo, kakor strašno hudo, žalostno, objokovanja vredno. Meni se taki človek zdi vreden palice, ker stori mnogo hudega, kot sodnik bi ga obsodil vsaj na dva mesca zapora in mu naložil, da mora o tem času enkrat do dobrega prečitati zgodovino. Ako ima sploh še kaj pameti, bi videl, da je bilo nekaj v marsikaterem oziru še veliko huje, nego je dandanes. Kedor govori o propadlosti vere, naj pogleda v preteklost, in videl bode še kaj žalostnejega, n. pr. o Lutrovih časih. Komur se zdi, da je duhovski stan dandanes naj bolj zaničevan, naj se ozre nazaj, da vidi, kako napačna je njegova sodba. Ne bode tedaj neprimerno, ako podam pri tej priliki onim bralcem, ki ne poznajo dobro zgodovine, kratek pregled, kako se je godilo duhovskemu stanu nekaj.

O prvih časih, ko so kristjane preganjali, mi ni treba govoriti mnogo. Kedo ne vé, da je takrat duhovstvo naj bolj kervavelo za sv. vero, da se je takrat naj bolj pokazalo, da so duhovniki pravi učenci in nasledniki Kristusovi. A ko je cesar Konstantin postal kristijan, se je kar na mah vse zasukalo. Duhovniki so bili spoštovani, škofje so se po svoji veljavnosti merili s cesarjem in mogočni Konstantin sam je rekel, da on je le škof v zunanjih stvaréh. Akoravno je toliko veljavnost marsikomu bila v dušno pogubo, smemo

*Ob dieses Volk soll auch nur das Jota
einer menslichen Bildung besitz!*

vendar reči, da so one časti in spoštovanja duhovniki tudi vredni bili. Od te dobe pregledamo lahko skoro več kot pol tisočletja in ne zapazimo posebne spremembe. Vnetost za razširjanje sv. vere, ostra vredba, hude kazni, — vse to je ohranilo duhovstvu čisti značaj, s tem pa tudi močen vpliv do ljudstva in do vladarjev. Posamezni slabi zgledi niso nikaka priča, da so bili vsi taki. Še med apostelji je bil Judež. Lepa vez ednosti, medsebojnega zaupanja, medsebojne ljubezni je vezala pastirje in čedo. Treba je le čitati knjige iz onih časov in hitro se vidi, kaj je bilo ljudstvu duhovstvo in kako je bilo proti duhovstvu ljudstvo. Res, tako dandanes ni — žali človeštvu samemu, da ne. Zato se nam zdé glasovi iz devete dežele besede onih pisateljev, ki so pisali o duhovskem stanu. V onih časih, to je do devetega stoletja, gledam duhovski stan na vzorni visočini. In drugač si tudi dandanes onega vzora ne morem slikati. Duhovnik iz ljudstva, med ljudstvom in z dušo, telesom za ljudstvo. Med njima ni razpora, ni razdora. Ljudstvo daje telesno hrano in duhovnik daje dušne hrane. Med ljudstvom je, a je vendar nad ljudstvom; kakor angelj v višini plavajoč podaja roko svojim varovancem, svojim duhovnim otrokom. — V enajstem in dvanajstem stoletju je duhovstvo dobilo tudi posvetnega posestva obilo. Ne smemo si misliti, da je bilo kedaj brez premoženja, ali bile so poprej razmere drugačne. Poprej so imele posamezne cerkve, škofije itd. premoženje, a ne tako posamezni duhovniki. V tem času pa so dobili posamezni marsikaj v dar od ljudi, bodisi posestva, pravice itd., deloma se je pa skupno premoženje med posamnike razkosalo. A to ni bilo dobro za cerkev Gospodovo. Ne samo, da je bogastvo nevarnost, temuč bogastvo dela naj večje zapreke ednosti, ki mora biti med duhovstvom in ljudstvom. Bogatin se ne zmeni za reveža, in revež zavida bogatinu. Žraven velikega bogastva je vedno tudi velika revščina. Vse to se kaže v 12. in 13. veku. Ni se čuditi, da beremo o ubožčkih duhovnikih, katere so imeli graščaki kakor za svoje hlapce; ni se čuditi, da so bili duhovniki, ki so hodili od kraja do kraja iskajoč si potrebne zasluzka. Zaničevan je bil duhovski stan, zaničevan, akoravno je bila več del še močna vera in je kerščanski duh vel po vsi omikani Evropi razun Španjske. Takrat se je začel boj med duhovsko in posvetno oblastjo tudi najvišjo, kar se je kazalo med višjimi in v veliki meri, to se je veršilo v malem med nižjimi. Poprej je bila med njimi lepa edinost. Nobeden ni povdarjal svojih pravic, ampak samo prizadeval se je pomagati drugemu, papež cesarju in cesar papežu. Sedaj se je vkovalo vse v natanko določene pravice. Kjer so pa pravice, tam je tudi boj za pravice. Za cerkvena opravila so bile natanko določene službe in gledé dohodkov vedno bolj zapletene pravice. — Cerkev Gospodova je rodovitna nevesta Kristusova in rodila je v hudih časih sinove, ki so jo reševali. Nastali so ubogi redovi, velikanski po čednosti in učenosti, stopili so med ljudstvo in ljudstvo se jih je oklepalo, kakor nekaj prvih označevalcev. Duhovstvo se je prenovilo in verno življenje je v poznejih vekih krepko cvetelo.

Prišel je petnajsti vék. Nenavadno posvetni, ako smem reči, meseni duh se je polastil narodov, segel večkrat tudi med duhovne. Huda šiba božja za ljudstvo duhovniki, ki imajo posvetnega duha. Vendar so bili o vsih časih še možje, ki so klicali ljudem: kvišku kvišku! klicali so, a ni ga bilo, ki bi jih bil poslušal. Razmére deželske so napravile pogostokrat, da je bil duhovni pastir ob enem gospodar svojim vernikom, in to so porabili Cerkvi v kvar. Nezadovoljneži so začeli ljudstvo podpihovati in rastla je nejevolja ne samo proti vladarjem, ampak tudi proti duhovstvu. Vsled tacih

razmer je bil zaničevan duhovski stan. Ako izgovarjam pa tako: „mea culpa,“ govorim o pregreških oseb, posameznikov, ne sploh. Pomisli, da so duhovniki ljudje in ljudje imajo svojo zgodovino. Drugač je, ako govorim o stanu. Stan je od Boga vstanovljen, vedno božji, vedno tisti. Lahko se zgodi, da je kaka duhovska oseba vredna graje, a ne zaradi tega tudi stan, ne nauk, katerega uči, ne vera, katero oznanuje, ne zakramenti, katere delj, ne Cerkev, kateri služi. Tudi v nevrednem moraš spoštovati namestnika Kristusovega.

10. Sv. Tarcizij.

(Za prvo sv. obhajilo.)

Še tebi, o preblaga čeda
Nedolžnih jagnjet snežnobelih,
Zdaj zadnja naj velja beseda;
Saj dni tak srečnih, — tak vese lih
Ne bo več, kakor je presrečni dan,
Ko pervikrat je k vam prišel Gospod!
O rajski dan, veselo praznovan,
Milejši naj vam bo, kot rojstni god;
Naj nikdar vau ne gre iz spomina;
Naj več ne zajde Solnce sreče té!
Varujte zvesto Boga Sina,
Ki prvič ste prejeli ga v sercé!
Le hrabro vedno se vojskujte,
Da greh in strasti Ga ne prepo dé!
Zato prelep izgled še čujte:

I.

Kervi kerščanske že obilo
Prelili trinogi so kruti,
A spet preganjanje nemilo
Pričeli so glavarji luti:
V desetič se morija ponovi,
Morija strašna, strašno klanje;
V potocih teče spet nedolžna kri
Kristjanov, — oh, hudo je zánje!

Tje v Rim zdaj misli obernimo,
Tam dvojno družbo obiščimo.
Poglejmo najpred one v ječi,
Ki jutri že zverine, meči
Življenje v hudih mukah jim vzmó.
O glejte, kak veselo, kak lepó
Za sveto smert je pripravljanje!
Že davno svetu dali so slovó,
Zdaj krone je pričakovanje, —
Oj, kmali bode jim plačilo!
Na zemlji le še to samó želé:
Da zadnje sveto obhajilo
Bi dalo jim pomoč, pogum v sercé.
Pa kdo Popotnico prinesiti
Prederznil pač se bode v ječo k njim? —
Sovražniki bi kar na cesti
Pobili ga. —

Pa drugo družbo,
Ki skrita v Katakombah pod zemljó
Obhaja sveto božjo službo,
Ogledati si zdaj še moramo.
Že sveta maša je končana,
Pripravljeno presveto je Teló.
Stermé ga moli družba zbrana
Ter čaka, kaj duhoven porekó.
Pastir čustit se okrog ozrejo
In iščejo s očmi junaka,
Kateremu zročiti smejo
Jed Božjo čedici, ki čaka

Zaperta — smerti mučeniške.
 In preden družbe te svetniške
 Utegnil kdo se je oglasiti,
 Poklekne že, začne prositi
 Tarcizij, deček trinajstleten,
 Nedolžna duša, strežnik spreten;
 Roké steguje in obeta,
 Kak varna bo Skrivnost presveta,
 Če njemu bode izročena.
 „S tem ravno bo zagotovljena
 Še naj bolj varnost moja. — O dajte no!“
 Spet prosi tak genljivo, tak gorkó,
 Da lica zarudé, solsi okó.

Namestnik Božji zdaj odjenja,
 Ne more nič več se ustavljati:
 Zastavo večnega življenja
 V posodi jame zavijati,
 Na persi skriva med obleko mu,
 In za slovó ga podučuje:
 „Pomislí, kak zaklad sprejel si tu!
 Kristjan nevarno zdaj potuje;
 Ogibaj šumnih tergov se in cest
 In vedi, da se psom metati
 Ne smé nikoli svéto! — Boš li zvest?“
 „O, raji čem življenje dati,
 Kot Jezusa Boga zgubiti!“
 To komaj utegne odgovoriti.

* * *

O ljuba mladina, ti tudi je dana
 Pri misi Gospodovi angeljska hrana.
 Pa ne med obleko skrivnostno zavito,
 Temuč na prestolu nedolžnega serca zvesto
 Po tesnih in sternih stezah zmagovito
 Med svetnim ti šumom hraniti bo Božje Teló.
 Vas vprašam: Li hočete zvesti ostati?
 Mi hočete, kakor Tarciz obljubiti:
 „O rajše življenje mi hočemo dati,
 Kot svojega Jezusa kdaj kolj zgubiti?“

(Konec nasl.)

Razgled po svetu.

Prusko. Nemški cesar je poterdil novo cerkvenopolitiško postavbo, ktera je obetala nekaj omečenja v preganjanji katoliške Cerkve. Zdaj pa je prusaška „Allgemeinerica“ jela na novo hujskati zoper Rim in vidi se, da prusaštvu je toliko priserčnosti za mir do katoliške Cerkve, kolikor volku do jagnjeta. Priti mora in prišlo bode še vse drugo ponižanje za toliko zagrizeno sovražljivost, predno odjenja nevesto Gospodovo zatirati.

Škocija. V Edinburgu je nagloma umerl ondotni nadškof dr. Strain. Umerli prelat je svoje dni študiral v Rimu in imel je sošolca Leona XIII. Bil je l. 1864 v Rimu za škofa posvečen, l. 1878 pa je postal prvi nadškof v Edinburgu-Št. Andreju.

O gr. Chambordu so se slišale vgodniši naznanila oziroma na njegovo bolezen; zdaj pa, kakor pišejo, bi bila smert neizogibljiva. Postavil si je naslednika za francosko krono grofa Pariškega.

Kolera v Egiptu sega od mesta do mesta dalje; zdaj posebno v velikem mestu Kafir hudo rogovili.

Bratovske zadeve.

V molitev priporočeni:

Tužna mati priporoča že dve leti bolno dete, katero terpi na nevzdravljivi bolezni in kateremu se je

tako shujšalo, da še govoriti ne more, da bi mu Bog po mogočni priprošnji nebeške Kraljice, sv. Jožefa in sv. Antona dodelil zopet ljubo zdravje, ako je njemu v čast in duši v zveličanje. — (Op. Zdi se nam, da je bilo to pregledano? Vr.) Mati priporoča svojega sina častilcem N. lj. G. presv. Serca v molitev: v daljnem ptujem kraju je, in ne vé, ali je še živ, ali že mertev? Tako dolgo da izvé; ko izvé, bo po „Zg. Dan.“ zahvalo naznanila. — Dijak se priporoča v bratovsko molitev, da bi na priprošnje N. lj. G. presv. Serca in sv. Blaža bil obvarovan vratne bolezni.

Koledar za prihodnji teden:

30. mal. serpana. S. Konrad. — 31. S. Ignacij. — 1. vel. serpana. Verige sv. Petra. — 2. Porcijunkula (popolni odpustki). — 3. S. Avgust. — 4. S. Dominik. — 5. — Dvanajsta nedelja po Bink. Marija Snežnica.

Opomba. Mesec vel. serp. je posvečen češenju presv. Marijinega Serca.

Listek za raznoterosti.

Zlato sv. mašo bodo 5. avgusta imeli čast. gosp. Blaž Ulčar, župnik v Velesovem.

Citateljem. Kdor želi spoznati, koliko silovito važnost in moč ima katoličanstvo za omiko narodov, naj ne prezre gosp. Tomazinovega pisma v današnjem listu.

Iz Nazareta pri Banjaluki v Bosni, 7. julija 1883. (*Poterdilo.*) Danes so mi prišle v roke dobrotne zbirke „Zg. Dan.“ za našo napravo poslano po čast. oo. prednikov redovnikov Trapistov, to je 22 gld. a. v., kateri mili dar dobrotljivi Bog tisučero časno in večno poplačuj! Naj poslednjiši čas smo zopet dva otročiča rešile iz turških rók; mnogi še čakajo, da jih sprejmemo.

Ana Kaspareth,
 prednica redovnic presv. Serca.

Dobrotni darovi.

Za študentovsko kuhinjo: Po čast. g. M. Kolarju 2 gld. — Čast. g. sakrist. Jož. Erker 1 gld. — Čast. župn. Fr. Dolinar 2 gld. — Čast. g. Ant. Kukelj 1 gld. — Čast. g. M. Barlič 1 gld. — Po čast. g. P. Jožefu 5 gld. — Čast. g. J. A. 2 gld.

Za cerkev presv. Serca: Preč. g. J. G. kan. v Pl. 2 gld. — M. Ložar 5 gld. — J. F. 3 gld. — Po čast. g. M. Kolarju 3 gld. — J. Č. 1. gld. — Po čast. g. P. Jožefu 8 gld.

Za sv. Očeta: Iz Loškega potoka po čast. g. Jož. Zelniku admin. 16 gld. 55 kr. — Zbirka v Ternovem na Notranjskem 2 gld. — Po čast. g. M. Kolarju 2 gld. — Kranjskogorski farani 13 gld. po čast. g. župn. Bl. Arteljnu. — Iz Mekin po čast. g. župn. zbirka 4 gld. — Po čast. g. P. Jožefu 3 gld.

Za pogorelce v Terbojah: Kranjskogorski farani po čast. g. župniku 13 gld. — Iz Mekin po čast. g. župn. zbirka 4 gld. — Fara Reteče pri Loki 6 gld. — Po čast. g. župn. iz Horjula 3 gld. 30 kr. — Peče po čast. g. župn. 3 gld. — Čast. g. župn. Ign. Podobnik iz Pre-sarji 5 gld. — Nova Oselica po čast. g. župn. M. Lavriču 4 gld.

(Drugi dar. prih.)

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. A. v Hot.: Naročn. oddali založn. Pozdrav! — G. H.: Hvala za dobro blago! Precej prih. — G. K. v V.: Hvala; prav vstregli. — G. L. v K.: Dobro! — G. Verb.: Naročnina oddana založništvu. Salve!